

Розділ V

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА. ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.98.06

DOI:10.32366/2523-4269-2018-64-3-146-152

Войчишена Марина Вадимівна,

аспірант

(Донецький юридичний інститут МВС України,
м. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1854-3631>

КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЯК НАУКОВА КАТЕГОРІЯ МЕТОДИКИ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Статтю присвячено дослідженню поняття і значення криміналістичної характеристики як наукової категорії методики розслідування кримінальних правопорушень. Зокрема, проаналізовано результати наукових досліджень та надано значення криміналістичної характеристики в теоретичному плані, як складової методики розслідування кримінальних правопорушень, і в практичному – у виді моделі розслідування кримінальних правопорушень. Проведено аналіз та узагальнення наукових праць щодо визначення елементного складу структури криміналістичної характеристики типових кримінальних правопорушень. Надано поняття і значення окремих її елементів та пропозиції щодо структури криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень за фактами обігу порнографічних предметів.

Ключові слова: криміналістична характеристика; методика розслідування; досудове розслідування; злочин; кримінальне правопорушення; спосіб вчинення злочину.

Постановка проблеми. У науковій термінології поняття криміналістичної характеристики було започатковано у 60-ті роки ХХ століття в наукових працях О. Н. Колесниченко та надалі стало об'єктом наукових досліджень Р. С. Белкіна, С. П. Митричева, І. Ф. Пантелєєва, В. Г. Тарасевича, М. П. Яблокова. Криміналістична характеристика є складовою теорії криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень та визначає сукупність їх основних характеристик, містить узагальнену інформацію про ознаки кримінального правопорушення, отриману в результаті дослідження судової та слідчої практики розслідування певного виду кримінальних правопорушень.

На сьогодні в криміналістиці існує багато думок щодо елементного складу криміналістичної характеристики методики розслідування кримінальних правопорушень та значення кожного елемента як для теорії криміналістики, так і для практики розслідування окремих кримінальних правопорушень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень вивчалось українськими та російськими вченими. Се-

ред них Т. В. Аверьянова, В. П. Бахін, Р. С. Белкін, А. Ф. Волобуєв, В. А. Журавель, І. І. Когутич, В. О. Коновалова, В. К. Лисиченко, О. В. Одерій, М. В. Салтевський, А. В. Старушкевич, В. Ю. Шепітько, М. П. Яблоков та ін. На сьогодні питання криміналістичної характеристики окремих видів кримінальних правопорушень є об'єктом дослідження С. Ф. Денисюка, Л. М. Казанської, С. О. Книженко, П. О. Кудлая, В. М. Мельничка, В. В. Олішевського, Л. В. Омельчук, Т. А. Пазинич, І. В. Сукача, К. О. Щербаковської. Разом з тим слід зауважити, що недостатньо вивченим залишається питання криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень за фактами обігу порнографічних предметів.

Метою даної статті є визначення наукового і практичного значення криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень, аналіз і висвітлення результатів наукових досліджень окремих елементів криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень.

Виклад основного матеріалу. У наукових працях В. А. Журавля, В. О. Коновалової, В. Ю. Шепітька криміналістична характеристика визначена як «результат наукового аналізу та узагальнення типових ознак певного виду або роду злочинів» [5, с. 274]. Дійсно, для розроблення криміналістичної характеристики певного виду кримінальних правопорушень необхідно не тільки їхнє дослідження і вивчення, але й аналіз характерних ознак і особливостей. Криміналістична характеристика однорідних кримінальних правопорушень «складається на основі вивчення та наукового узагальнення кримінальної практики, матеріалів про вчинені злочини і виражає типові криміналістичні особливості різних видів (груп) злочинів, вчинених у певний період в даному районі або країні в цілому» [7, с. 455].

На думку професорів Т. В. Аверьянової, Р. С. Белкіна, Ю. Г. Корухова, О. Р. Россінської, криміналістична характеристика – це «своєрідний типовий «портрет» злочину, наукова абстракція, яка спирається на те спільне, що об'єднує безліч конкретних злочинів» [1, с. 699]. Таке порівняння з «портретом» кримінального правопорушення найбільш точно відображає сутність досліджуваної наукової категорії. Криміналістична характеристика – це а ргіогі «портрет» кримінального правопорушення, який відображає сукупність подібних за значенням характеристик, властивостей і ознак безлічі однотипних кримінальних правопорушень.

Необхідно зазначити, що криміналістична характеристика містить взаємозв'язки між ознаками кримінальних правопорушень, за допомогою чого стає можливим формування тактичних рекомендацій щодо розслідування кримінальних правопорушень. «Криміналістичною характеристикою називають систему відомостей про криміналістично значущі ознаки злочинів даного виду, що відображає закономірні зв'язки між ними і слугує побудові та перевірці слідчих версій у розслідуванні злочинів» [5, с. 274]. Більшість науковців, які розглядали питання криміналістичної характеристики, наголошували на важливості існування між елементами цієї категорії взаємодії, а саме кореляційних зв'язків, зокрема «кожний елемент криміналістичної характеристики злочинів має різний рівень залежностей з іншими елементами» [5, с. 275]. Наявність кореляційних зв'язків або залежностей між ознаками кримінального правопорушення слугує слідчому інформаційною моделлю вчинення кримінального правопорушення, що допомагає обрати напрямок розслідування та відшукування доказів. Взаємозалежність елементів криміналістичної характеристики є індивідуальною для кожного виду злочину, не існує характерних кореляційних зв'язків для всіх кримінальних правопорушень. «Сутність криміналістичної характеристики розглядається як система, що містить дані про закономірні зв'язки складових її елементів» [2]. У теоретичному аспекті криміналістична характеристика є моделлю вчинення кримінального правопорушення, а на практиці – слугує побудові основних слідчих версій вчинення кримінального правопорушення.

О. В. Одерій зазначає, що криміналістична характеристика «на сьогодні розглядається у двох значеннях: як теоретична основа формування методик розслідування окремих

видів (груп) злочинів і як робочий інструментарій слідчого, котрий він використовує при розслідуванні конкретного злочинного вияву» [10, с. 53]. Не можливо не погодитись, адже криміналістична характеристика, на нашу думку, є підґрунтям побудови криміналістичної методики розслідування кримінальних правопорушень. Досліджуючи та аналізуючи сукупність ознак кримінальних правопорушень певного виду, формується криміналістична характеристика, на основі якої створюється криміналістична методика розслідування кримінальних правопорушень. Тільки після цього науковці формують окремі тактичні рекомендації щодо розслідування окремих кримінальних правопорушень, а слідчі під час розслідування формулюють слідчі версії на основі криміналістичної характеристики певних видів кримінальних правопорушень. Як зазначає І. І. Когутич, основне призначення криміналістичної характеристики «полягає в тому, щоб інформувати слідчого відомостями про типові для певного виду чи групи злочинів ознаками» [3, с. 53].

Слід зазначити, що особливість криміналістичної характеристики полягає в тому, що вона є індивідуальною для кожного виду кримінального правопорушення сукупністю ознак та має «властивість динамічності» [5, с. 275]. Динамічність криміналістичної характеристики пояснюється еволюцією злочинних дій, підшукуванням правопорушниками сучасних способів, знарядь і засобів реалізації своїх злочинних намірів.

Розглядаючи питання криміналістичної характеристики як наукової категорії, виникає питання дослідження її структури. Класичною та загальноприйнятою вважається структура криміналістичної характеристики, яка, на думку професора А. Ф. Волобуєва, складається з наступних 6 елементів: 1) предмет злочинного посягання; 2) спосіб учинення злочину (підготовки, вчинення та приховування); 3) типові сліди злочину (або слідові картини); 4) характеристика особи потерпілого (жертви); 5) характеристика особи злочинця; 6) обставини вчинення злочину (знаряддя, місце, час та обстановка вчинення злочину) [2].

Існує безліч наукових поглядів на зміст та кількість елементів структури цієї наукової категорії. На думку Т. В. Аверьянкової, Р. С. Белкіна, Ю. Г. Корухова, О. Р. Россінської, криміналістична характеристика має складну структуру, яка включає в себе: 1) характеристику типової вихідної інформації; 2) системи даних про типові способи вчинення і приховування даного виду злочину і типові наслідки їх застосування; 3) особу ймовірного злочинця і можливі мотиви та цілі злочину; 4) особу ймовірного потерпілого від злочину і дані про типовий предмет посягання; 5) дані про деякі типові обставини вчинення злочину (місце, час, обстановка); 6) дані про типові обставини, які сприяли вчиненню конкретного виду, роду злочину [1, с. 714].

Враховуючи зазначену вище структуру елементів криміналістичної характеристики, професор В. Ю. Шепітько, окрім перелічених елементів криміналістичної характеристики, визначає й такі: а) місце та обстановка вчинення злочину; б) час вчинення злочину; в) знаряддя і засоби вчинення злочину; г) предмет злочинного посягання; д) типові сліди злочину [5, с. 276–279]. М. В. Салтевський виділяє лише чотири елементи структури криміналістичної характеристики злочинів: 1) предмет безпосереднього посягання; 2) типова слідова картина; 3) спосіб вчинення злочину; 4) особа злочинця. Крім того, проаналізувавши структуру криміналістичної характеристики, науковець зазначає, «що всі вони розрізняються як за кількістю, так і за змістом елементів» [11, с. 419].

Важливо зазначити, що різні погляди науковців на структуру криміналістичної характеристики, у першу чергу, пояснюються її гнучкістю відповідно до виду кримінального правопорушення. Оскільки в одному випадку деякі елементи структури мають першочергове значення, а в іншому – можуть бути факультативними або й зовсім відсутніми.

Так, наприклад, О. В. Одерій, проаналізувавши дослідження науковців щодо структури криміналістичної характеристики злочинів проти довкілля, зазначив, що «в криміналістичній доктрині відсутня єдина, узгоджена позиція науковців щодо елементного складу криміналістичної характеристики злочинів проти довкілля» [10, с. 57]. Науковець включає окремий елемент до структури криміналістичної характеристики злочинів проти довкілля – «механізм (спосіб) учинення злочину (що дозволить установити причинний зв'язок зло-

чинної дії та шкідливих наслідків, які настали або можуть настати, джерело забруднення)» [10, с. 60].

Розглядаючи елемент криміналістичної характеристики як наслідки, що настали або могли настати, через призму кримінальних правопорушень за фактами обігу порнографічних предметів, значення у даному випадку мають моральні цінності та суспільне здоров'я населення, які зазнають значного удару. Наслідками вчинення даного виду кримінальних правопорушень можна вважати низький духовний рівень населення, погіршення морального та фізичного життя неповнолітніх, деформація суспільної моралі.

Проаналізувавши розбіжні погляди науковців на структуру криміналістичної характеристики кримінальних правопорушень у контексті специфічного виду кримінальних правопорушень щодо обігу порнографічних предметів, ми дійшли висновку, що ця категорія має містити такі елементи: 1) предмет злочинного посягання; 2) особа правопорушника; 3) особа потерпілого; 4) знаряддя та засоби вчинення кримінального правопорушення; 5) обстановка вчинення кримінального правопорушення; 6) типові сліди кримінального правопорушення; 7) наслідки вчинення кримінального правопорушення.

Розглядаючи криміналістичну характеристику як сукупність елементів, необхідно зосередити увагу на дослідженні окремих її елементів, а саме: спосіб вчинення кримінального правопорушення, предмет злочинного посягання, особа правопорушника, знаряддя та засоби вчинення кримінального правопорушення, особа потерпілого, обстановка вчинення кримінального правопорушення, типові сліди кримінального правопорушення.

Один з елементів – **спосіб вчинення кримінального правопорушення** – є джерелом інформації щодо дій злочинця на стадіях підготовки до кримінального правопорушення, його вчинення та приховування.

У криміналістиці вивчення способу вчинення кримінального правопорушення дає можливість формувати рекомендації щодо попередження, виявлення і методики розслідування кримінальних правопорушень. Р. С. Белкін розглядає спосіб вчинення кримінального правопорушення як «єдиний комплекс взаємопов'язаних дій, направлених на підготовку, вчинення та приховування злочину, що здійснюються з використанням сприятливих обставин, часу і місця, необхідних знарядь і засобів» [6, с. 69]. Слід зазначити, що окремі науковці розглядають спосіб приховування кримінального правопорушення як окремий елемент структури криміналістичної характеристики, проте, на нашу думку, спосіб вчинення кримінального правопорушення включає в себе стадії його підготовки, вчинення та приховування кримінального правопорушення.

Не менш важливим за значенням елементом криміналістичної характеристики є **предмет злочинного посягання**, до якого можна віднести матеріальні об'єкти, речі, предмети, незалежно від їх розміру, форми, ваги, кольору, призначення і форми власності, а також цінності, блага, інтереси та життя і здоров'я людини, посягаючи на які злочинець посягає на суспільні відносини та своїми діями завдає певну шкоду окремій особі, суспільству або державі в цілому.

Під час розслідування кримінального правопорушення предмет злочинного посягання може надати додаткову інформацію щодо особи правопорушника, обстановки або механізму вчинення кримінального правопорушення. М. В. Салтевський зауважує на значенні предмета посягання як слідоутворюючого об'єкта, а саме на тому, «які сліди він може залишити на взаємодіючих матеріальних об'єктах» [11, с. 420].

Розглядаючи поняття предмета злочинного посягання в контексті методики розслідування кримінальних правопорушень за фактами обігу порнографічних предметів, необхідно зробити акцент на суспільному здоров'ї населення, моральному та фізичному житті неповнолітніх, адже даний вид кримінальних правопорушень посягає на суспільну мораль.

У криміналістиці поняття **особи правопорушника** містить ті характеристики і притаманні риси, що належать особі, яка вчинила протиправне діяння, та можуть бути використані у ході розслідування кримінального правопорушення. «Особа злочинця – це поняття, що виражає сутність особи, яка вчинила злочин» [5, с. 278].

На основі слідчої та судової практики формуються типові характеристики осіб, які вчиняють певні види кримінальних правопорушень. Зазвичай, інформація про особу правопорушника міститься не тільки в показаннях свідків, очевидців, потерпілих осіб, результатах експертних досліджень, але й у слідах кримінального правопорушення та способі його вчинення.

А. Ф. Волобуєв зазначає, що «у криміналістиці загально визнаним є, що криміналістичне дослідження особи злочинця слід розуміти як пошук криміналістично значущої інформації про невідомого злочинця та оцінку даних про осіб, котрі потрапили в поле зору кримінального судочинства» [2]. Ми не можемо не погодитись, адже під час досудового розслідування важливою є будь-яка інформація, яка свідчить про особу, що вчинила правопорушення, та може вказати на певні риси, які виокремлюють злочинця з-поміж інших осіб.

Взаємопов'язаним з особою правопорушника є такий елемент криміналістичної характеристики, як **знаряддя та засоби вчинення кримінального правопорушення**, що являють собою «предмети і речовини, які злочинець використовує для досягнення очікуваного злочинного результату» [5, с. 277]. На нашу думку, важливим є питання розмежування поняття знарядь та засобів вчинення кримінального правопорушення. Не можливо не погодитись з О. Н. Колесниченком та В. Ю. Шепітьком, які до знарядь вчинення кримінального правопорушення відносять усі предмети, за допомогою яких правопорушник вчиняв дії, які мають відношення до об'єктивної сторони кримінального правопорушення. У той час, коли засоби вчинення кримінального правопорушення – це предмети, які використовував правопорушник під час вчинення будь-яких інших пов'язаних з кримінальним правопорушенням протиправних дій [9, с. 42].

Крім того, необхідно зазначити, що між такими елементами криміналістичної характеристики, як особа правопорушника та **особа потерпілого** існує зв'язок, який впливає на подальше розслідування кримінального правопорушення, а саме: «характеристика особи потерпілого безпосередньо пов'язана з характеристиками особи злочинця, впливає на його встановлення, наявність або відсутність вини у вчиненні злочину, а також на особливості предмета злочинного посягання» [2].

Як елемент криміналістичної характеристики, особа потерпілого містить основні дані про особу, щодо якої вчинено кримінальне правопорушення. Такі дані можна поділити на три групи: 1) дані, що характеризують особу правопорушника, до яких В. Ю. Шепітько відносить «загальні демографічні ознаки (стать, вік, місце проживання, роботи або навчання, професія, фах, освіта та ін.), дані про спосіб життя, риси характеру, навички і схильності, зв'язки і стосунки»; 2) можливість зв'язку між особою потерпілого та особою правопорушника, що виражається у попередньому знайомстві, неприязних стосунках, або ж виборі правопорушником потерпілої особи за зовнішнім виглядом, майновим станом або іншими інтересами у ході реалізації свого злочинного наміру; 3) віктимність, тобто здатність потерпілої особи своєю поведінкою, зовнішнім виглядом або за певних обставин провокувати вчинення щодо нього протиправного діяння.

Обстановка вчинення кримінального правопорушення є сукупністю конкретних умов, факторів та матеріальних об'єктів на місці вчинення кримінального правопорушення, поведінку особи правопорушника та інших осіб, що дає можливість отримати повну картину вчинення кримінального правопорушення, часових рамок та послідовності дій учасників кримінального правопорушення. В. Ю. Шепітько визначає обстановку вчинення кримінального правопорушення як «частину матеріального середовища, що включає, крім ділянки території, сукупність різних предметів, поведінку учасників події, психологічні стосунки між ними» [5, с. 277]. Більш детально розглядає обстановку вчинення кримінального правопорушення М. П. Яблоков, на думку якого «під обстановкою вчинення злочину в криміналістичному аспекті розуміється система різного роду взаємодіючих між собою до і в момент злочину об'єктів, явищ і процесів, що характеризують місце, час, речові, природно-кліматичні, виробничі, побутові та інші умови навколишнього середовища, особливо-

сті поведінки непрямих учасників протиправного діяння, психологічні зв'язки між ними і інші чинники об'єктивної реальності, що визначають можливість, умови та інші обставини вчинення злочину» [8, с. 68].

Слід розглянути і такий елемент криміналістичної характеристики, як **типові сліди кримінального правопорушення**. «Слідова картина конкретного злочину – це реальна матеріальна слідова обстановка на конкретний момент часу, що відображає і зберігає різну інформацію про конкретну подію злочину і особу, яка вчинила його в даній обстановці» [11, с. 421]. Іншими словами, типові сліди вчинення кримінального правопорушення – це прояв кримінального правопорушення, що виявляється у вигляді змін в обстановці місця його вчинення та може бути виражений одною або декількома категоріями: 1) зміни в речовій обстановці; 2) сліди-відображення; 3) предмети – речові докази; 4) документи; 5) ідеальні сліди; 6) сліди запаху; 7) сліди-мікрочастини; 8) звукові сліди [5, с. 279]. Серед перелічених груп типових слідів необхідно звернути увагу на ідеальні сліди, які являють собою «сліди пам'яті людини» [5, с. 279], а саме: показання потерпілого, правопорушника, свідків та очевидців кримінального правопорушення.

Висновки. Отже, криміналістична характеристика – це сукупність взаємопов'язаних типових характеристик і ознак окремого виду кримінального правопорушення, отриманих у результаті аналізу багаторічної судової та слідчої практики, які мають взаємопов'язані властивості та в сукупності є моделлю кримінального правопорушення. Елементи криміналістичної характеристики – це складові структури досліджуваної категорії, які надають інформацію про видові ознаки кримінальних правопорушень, а саме: характеристику особи правопорушника та особи потерпілого, знаряддя, засоби і способи вчинення кримінального правопорушення, типову слідову картину та наслідки вчинення кримінального правопорушення. Також важливо зазначити, що криміналістична характеристика має значення не тільки в теоретичному аспекті як наукова категорія методики розслідування окремих кримінальних правопорушень, а і як практична модель їх розслідування.

Список використаних джерел

1. Аверьянова Т. В., Белкин Р. С., Корухов Ю. Г., Российская Е. Р. Криминалистика. Учебник для вузов. Под ред. Р. С. Белкина. Москва: Издательство НОРМА, 2000. 990с.
2. Волобуєв А. Ф. Криміналістика. URL: <http://westudents.com.ua/knigi/424-krimnalstika-volobuv-af.html>
3. Когутич І. І. Криміналістика: Курс лекцій. Київ : Атіка, 2009. 888 с.
4. Журавель В. А. Криміналістичні методики: сучасні наукові концепції: монографія. Харків : Вид. агенція «Апостіль», 2012. 304 с.
5. Криміналістика: підручник / кол. авт.: В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель та ін. ; за ред. проф. В. Ю. Шепітька. 4-е вид., перероб. і доп. Харків : Право, 2008. 464 с.
6. Криминалистика. Том 1 / Под ред. Р. С. Белкина. Москва : Редакционно-издательский отдел, 1978.
7. Криминалистика: Учебник / Под ред. И. Ф. Пантелеева, Н. А. Селиванова. Москва : Юрид. лит., 1988. 672 с.
8. Криминалистика: Учебник / Отв. ред. Н. П. Яблоков. 3-е изд., перераб. и доп. Москва : Юристь, 2005. 781 с.
9. Криминалистическая характеристика преступления: Учебное пособие / Под ред. А. Н. Колесниченко, В. Е. Коновалова. Харьков: Юридический институт, 1985.
10. Одерій О. В. Криміналістична характеристика злочинів проти довілля: проблеми побудови та використання. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. 2012. Вип. 12. С. 51–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Trpsek_2012_12_10
11. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі): підручник. Київ : Кондор, 2008. 588 с.
12. Советская криминалистика. Методика расследования отдельных видов преступлений / В. К. Лисиченко, В. И. Гончаренко, М. В. Салтевский, и др. ; под ред. В. К. Лисиченко. Киев : Выща шк. Головное изд-во, 1988. 405 с.

Войчишена Марина Вадимовна,

аспірант

(Донецький юридический інститут МВД України, г. Кривий Ріг)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1854-3631>

КРИМИНАЛИСТИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА КАК НАУЧНАЯ КАТЕГОРИЯ МЕТОДИКИ РАССЛЕДОВАНИЯ УГОЛОВНЫХ ПРАВОНАРУШЕНИЙ

Статья посвящена исследованию понятия и значения криминалистической характеристики как научной категории методики расследования уголовных правонарушений. В частности, проанализированы результаты научных исследований и дано значение криминалистической характеристики в теоретическом плане, как составляющей методики расследования уголовных правонарушений, и в практическом - в виде модели расследования уголовных правонарушений. Проведен анализ и обобщение научных работ по определению элементного состава структуры криминалистической характеристики типичных криминальных правонарушений. Предоставлено понятие и значение отдельных ее элементов и предложения по структуре криминалистической характеристики уголовных правонарушений по фактам обращения порнографических предметов.

Ключевые слова: криминалистическая характеристика; методика расследования; досудебное расследование; преступление; уголовное правонарушение; способ совершения преступления.

Voichyshena Maryna Vadumyvna,

Postgraduate

(Donetsk Law Institute, MIA of Ukraine, Krivyi Rih)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1854-3631>

FORENSIC CHARACTERISTICS AS A SCIENTIFIC CATEGORY OF THE METHODOLOGY FOR INVESTIGATING CRIMINAL OFFENSES

In scientific terminology the notion of forensic characteristics was started in the 60s of the twentieth century in the scientific works of O. N. Kolesnichenko became the object of scientific research of S. P. Mitriceva, I. F. Panteleeva, V. G. Tarasevicha The forensic characteristic is an integral part of the theory of forensic methodology for investigating criminal offenses and defines a set of their main characteristics, contains generalized information on the features of a criminal offense, obtained as a result of the investigation the judicial and investigative practices in the investigation certain types of criminal offenses.

Today in criminology, there are many opinions about the elemental composition of the criminalistic characteristics of the methodology for investigating criminal offenses and the significance of each element, both in forensic science and for practical recommendations for investigating criminal offenses. The article is devoted to the study the concept and meaning of forensic characteristics, as a scientific category of the methodology for investigating criminal offenses. In particular, the results of scientific research were analyzed and the significance of forensic characteristics in the theoretical plane as an integral part of the methodology for investigating criminal offenses was analyzed, and in a practical way, as a model for investigating criminal offenses. The analysis and generalization of scientific works on the definition of the elemental composition of the structure of forensic characteristics the typical criminal offenses is carried out. The concept and significance of its separate elements are given and suggestions on the structure of the forensic description the criminal offenses on the facts of the circulation the pornographic subjects are made.

The structure of forensic description of criminal offenses on the facts of the circulation the pornographic subjects, in our opinion, should include the following elements: 1) the subject of a criminal offense; 2) the person of the offender; 3) the person of the victim; 4) the means and means of committing a criminal offense; 5) the circumstances of the commission a criminal offense; 6) typical traces of a criminal offense; 7) the consequences of committing a criminal offense.

Key words: forensic characteristics; investigation technique; pre-trial investigation; crime; criminal offense; method of committing a crime.

Надійшла до редколегії 1.07.2018